

Nieuwsbericht

Datum: 14 september 2018
Van: Swalef pensioenjuristen en academie
Onderwerp: **Wet Pensioencommunicatie en IORP II, de AVG en de navigatiemetafoor**

Inleiding

Dit is de meest recente actualisering van ons eerdere [nieuwsbericht over de Wet pensioencommunicatie van 19 april 2017](#). Daarnaast heeft onze Swalef Academie docent Kornelis Wetsema op [31 augustus 2018 een blog geschreven met als titel: "Communicatie over pensioen of pensioencommunicatie?"](#). Ook interessant om deze te lezen.

De Wet pensioencommunicatie is sinds 1 juli 2015 een feit. Deze wet beoogt deelnemers een persoonlijk en transparant totaaloverzicht te bieden van hun pensioen. Daarnaast biedt de wet pensioenuitvoerders meer mogelijkheden om digitaal aanvullende informatie te verstrekken.

Op 1 juli 2015 is ook de gefaseerde inwerkingtreding van de Wet pensioencommunicatie gestart. Inmiddels zijn we aangekomen in september 2018 en is de wet nog niet geheel in werking getreden. Ook is er een aantal ontwikkelingen geweest in pensioenland die invloed hebben op pensioencommunicatie. Namelijk de IORP II-richtlijn, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) en de brieven die minister Koolmees op 2 februari 2018 en 31 mei 2018 aan de Tweede Kamer heeft gestuurd.

In dit nieuwsbericht brengen we je graag op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Allereerst zetten we hieronder het schema voor de (gefaseerde) inwerkingtreding uit, vervolgens lichten we de IORP II-richtlijn, de AVG en de brieven van minister Koolmees (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) toe.

Gefaseerde inwerkingtreding

De Wet Pensioencommunicatie schrijft onder andere voor dat pensioenuitvoerders het te bereiken pensioen in drie pensioenbedragen inzichtelijk dienen te maken, gebaseerd op een optimistisch, verwacht en pessimistisch scenario.

In lagere regelgeving wordt opgenomen welke rekenmethode uitvoerders moeten gebruiken om deze bedragen te berekenen. Meer over de rekenmethode kun je hieronder lezen uit de brief van minister Koolmees van 2 februari 2018. De uitwerking van de rekenmethoden heeft meer tijd gekost dan voorzien was. Daarnaast is ook gebleken dat er meer tijd nodig is om te bezien op welke wijze de drie scenario-bedragen het beste kunnen worden gecommuniceerd naar de pensioendeelnemers. Het oorspronkelijke streven om in de loop van 2017 voor alle pensioendeelnemers het te bereiken pensioen weer te geven in drie scenario's loopt daardoor enige vertraging op en schuift op, zie daarvoor het schema op de volgende pagina.

Met de Wet Pensioencommunicatie is ook geregeld dat pensioengerechtigden stapsgewijs toegang krijgen tot het pensioenregister. Pensioenuitvoerders kunnen deze extra gegevens op vrijwillige basis en binnen een voor hen passende fasering in de tijd aanleveren. De implementatie van de toegangverlening van pensioengerechtigden tot het pensioenregister ligt op schema. Het precieze tijdstip zal in overleg met de pensioensector en het pensioenregister worden bepaald.

Fase 1	1 juli 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene eisen aan informatieverstrekking (tijdig, duidelijk, correct en evenwichtig) • De ruimere mogelijkheden voor digitale communicatie • De bevoegdheid voor DNB om statistische informatie over individuele fondsen te publiceren • De start van de uitbreiding van het pensioenregister
Fase 2	2016	<p>1 januari 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pensioen 1-2-3 • Aantal wijzigingen met betrekking tot het UPO • Uitbreiding van het Pensioenregister <p>1 juli 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pensioen 1-2-3 (de nieuwe startbrief) • De verplichting om bepaalde informatie beschikbaar te stellen op de website van de pensioenuitvoerder
Fase 3	In de loop van 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Start met ingroei van pensioengerechtigden in het pensioenregister
Fase 3 (n.a.v. kamerbrief 31 mei 2018)	2020	<ul style="list-style-type: none"> • De weergave van het te bereiken pensioen in een optimistisch, een pessimistisch en een verwacht pensioenbedrag in het pensioenregister. In de Kamerbrief van 31 mei 2018 geeft minister Koolmees aan dat de verwachting is dat de systemen voor het berekenen van de bedragen niet op tijd af zijn voor de UPO's 2019 en dat daarom vanaf 2020 op de UPO's zowel het reglementair te bereiken pensioen als de scenario's worden getoond.

Kamerbrieven en regelingen

Kamerbrief Pensioencommunicatie - 2 februari 2018

Op 2 februari 2018 heeft Wouter Koolmees, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) een brief aan de Tweede Kamer verzonden over zijn voornemens ten aanzien van pensioencommunicatie.

Hij stelt in deze brief dat de communicatie in de afgelopen jaren veel is verbeterd, met name door de invoering van de Wet pensioencommunicatie. Daarnaast stelt hij dat deelnemers de afgelopen jaren teleurgesteld zijn geraakt over het (vaak onverwacht) uitblijven van compensatie voor prijsstijgingen. Dit komt doordat veel mensen meenden dat hun pensioenaanspraken volledig zeker waren. Als dat dan niet zo blijkt te zijn, leidt dit tot onzekerheid over pensioen.

Te verwachten scenario's

Koolmees vindt het belangrijk dat deelnemers meer dan nu inzicht krijgen in hun te verwachten pensioen en dat het helder is dat het meer of minder kan worden. Daarom wil hij dat het enkele bedrag dat nu op www.mijnpensioenoverzicht.nl (hierna: mpo) wordt getoond als het 'te bereiken pensioen' wordt vervangen door drie bedragen. Die bedragen worden berekend volgens een verwacht scenario, een optimistisch scenario en een pessimistisch scenario. Het tonen van deze bedragen is in lijn met de Wet Pensioencommunicatie. Dit onderdeel van de wet is alleen op dit moment nog niet in werking getreden.

Navigatiemetafoor

Onderzoeksbureau Motivaction heeft in 2017 in opdracht van het ministerie van SZW onderzocht welke communicatievorm op www.mijnpensioenoverzicht.nl er het beste in slaagt om deelnemers inzicht te geven in onzekerheid en koopkracht, waarbij de getoonde informatie geen verwarring mag veroorzaken bij deelnemers. De communicatievorm die uit het onderzoek van Motivaction naar voren is gekomen, is de navigatiemetafoor. Een voorbeeld wordt hieronder weergegeven.

Rekenmethodes

Om de scenariobedragen op een eenduidige wijze te kunnen berekenen, is een aantal rekenmethodes ontwikkeld. De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) heeft 2000 scenario's beschikbaar gesteld, waardoor een pensioenuitvoerder kan berekenen in welke mate het lukt om de indexatieambitie waar te maken. Over de rekenmethodes heeft voormalig staatssecretaris van het ministerie van SZW Klijnsma (hierna: Klijnsma) op 22 december 2016 geïnformeerd. Koolmees zal hier nog verder invulling aan geven in een ministeriële regeling, geeft hij aan in zijn brief.

Overige toezeggingen

Naast bovenstaand deed minister Koolmees nog een aantal toezeggingen. Allereerst over de transparantie van herstelplannen. Er is bij DNB nagevraagd of het mogelijk is om een overzicht te verschaffen van de communicatie over herstelplannen. Het is echter de Autoriteit Financiële Markten (hierna: AFM) die verantwoordelijk is voor het toezicht op communicatie door pensioenuitvoerders, zo dus ook voor het toezicht op communicatie over een herstelplan, laat Koolmees weten. De AFM heeft aangegeven geen overzicht te hebben van hoe pensioenuitvoerders communiceren over herstelplannen.

Daarnaast heeft Klijnsma beloofd om inzicht te verschaffen in de wijze waarop de implementatie van de herziene IORP-richtlijn van invloed is op de wijze van communiceren. Koolmees laat in deze brief weten dat hij inhoudelijk hier nog niet op kan ingaan, omdat het wetsvoorstel ter implementatie op dat moment nog voor advies bij de Raad van State lag. Over de IORP II-richtlijn in relatie tot pensioencommunicatie gaan wij verderop in dit bericht nog in.

[Reacties n.a.v. de navigatiemetafoor](#)

De Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars (hierna: de pensioenkoppels) waren redelijk kritisch over het communiceren van de scenariobedragen. Een [reactie](#) van de Pensioenfederatie bijvoorbeeld is dat de pijl in de afbeelding onzekerheid met zich mee brengt. Daarnaast stelt de Pensioenfederatie dat je koopkracht niet in één afbeelding kunt afbeelden. Dat zou tot verwarring leiden.

Ook het Verbond van Verzekeraard is kritisch. Volgens hen hebben deelnemers primair behoefte aan informatie over wat ze concreet op de bankrekening ontvangen. Reële bedragen (toekomstig pensioen teruggerekend naar nu) vinden deelnemers moeilijk om te begrijpen.

De Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars hebben aangegeven in gesprek te willen met minister Koolmees. In onderstaande brief van 31 mei 2018 zijn de uitkomsten van dit gesprek uiteengezet.

[Kamerbrief Stand van zaken pensioencommunicatie – 31 mei 2018](#)

Koolmees laat in deze brief van 31 mei 2018 weten dat hij de maanden voorafgaand aan de brief constructief heeft overlegd met de de pensioenkoopels en de AFM.

Uitkomsten gesprekken pensioenkoopels

Naast het communiceren in de drie scenariobedragen, hechten zij echter ook waarde aan het communiceren van het te bereiken pensioen zoals dat volgt uit de pensioenregeling. Afgesproken is nu dat naast de drie scenario's ook het reglementair te bereiken pensioen getoond wordt, zowel op www.mijnpensioenoverzicht.nl als op de UPO's. Het ministerie van SZW gaat samen met de pensioenkoopels en de AFM op zoek naar een goede wijze van presenteren van de bedragen, zodat de deelnemer niet in verwarring raakt.

Daarnaast hebben de pensioenkoopels aangegeven dat het tonen van de scenariobedragen op de UPO's 2019 een knelpunt is, omdat de systemen van de pensioenuitvoerders moeten worden aangepast aan de nieuwe regelgeving (en deze naar verwachting niet voor 2019 klaar zijn). Koolmees laat weten ervoor te zorgen dat

in 2019 alleen het reglementair te bereiken pensioen (en dus niet de scenario's) hoeft te worden getoond.

De pensioenkoepels krijgen daarnaast de ruimte om voor 1 januari 2019 een voorstel te doen over de manier waarop de scenariobedragen worden getoond op de UPO's (vanaf 2020). Mochten ze dit niet (of niet op tijd) doen, dan wordt de navigatiemetafoor getoond.

Rekenmethodes

Op het moment van schrijven van de brief waren 2 van de 3 rekenmethodes gepubliceerd in een ministeriële regeling. Deze ministeriële regeling kun je [hier](#) terugvinden. Hieronder worden de rekenmethodes behandeld.

Evaluatie Wet pensioencommunicatie

In de nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel van de Wet Pensioencommunicatie is toegezegd om de wet drie jaar na inwerkingtreding te evalueren. Gezien de gefaseerde inwerkingtreding van deze wet is er geen specifiek moment om deze wet te evalueren. In overleg heeft minister Koolmees ervoor gekozen de evaluatie te laten plaatsvinden in de eerste helft van 2019.

Ministeriële regeling tot vaststelling van de rekenmethodieken – 13 april 2018

Bij de berekening van de hiervoor genoemde scenariobedragen wordt vooruit gekeken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een paar duizend toekomstscenario's met macro-economische prognoses voor sleutelvariabelen voor de komende decennia (afhankelijk van onder andere de levensverwachting). Met deze elk kwartaal op de website van DNB beschikbaar gestelde scenarioset, kan een pensioenuitvoerder berekenen in welke mate het lukt om de ambitie waar te maken.

De omschrijving van de rekenmethodes geeft aan op welke wijze pensioenuitvoerders berekeningen moeten uitvoeren om te komen tot scenariobedragen die gebruikt moeten worden bij verschillende vormen van pensioencommunicatie met deelnemers.

Zoals eerder in dit nieuwsbericht genoemd zijn twee van de drie rekenmethodes gepubliceerd in een ministeriële regeling:

- De generieke rekenmethode: de rekenmethode voor alle soorten pensioenovereenkomsten en pensioenuitkeringen
- Rekenmethode 1: rekenmethode voor uitkeringsovereenkomsten en vastgestelde uitkeringen
- De derde methode is een door de pensioensector uitgewerkte rekenmethode voor uitvoerders van uitkeringsovereenkomsten. Deze zal later dit jaar ook gepubliceerd worden in de ministeriële regeling

IORP II en pensioencommunicatie

Minister Koolmees heeft op 13 april 2018 de implementatiewet van de herziene IORP-richtlijn (hierna: IORP II) aangeboden aan de Tweede Kamer tot wijziging van de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Wet op het financieel toezicht. Pensioencommunicatie betreft de artikelen 36 t/m 44 van de richtlijn. Om

ook de lagere regelgeving handen en voeten te geven heeft de regering op 7 juni 2018 een concept Algemene Maatregel van Bestuur (hierna: AMvB) ter consultatie aangeboden.

Uitgangspunt is dat bij de communicatie over pensioen de behoeften van (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden centraal staan. De richtlijn bevat hoofdzakelijk algemene vereisten voor de informatieverstrekking. IORP II leidt tot extra informatieverplichtingen op het UPO.

Op grond van het Wetsvoorstel voor de implementatie van IORP II wordt het UPO uitgebreid met:

- Informatie over de reglementaire pensioenleeftijd
- Een opgave van de reglementair te bereiken pensioenaanspraken, waarbij deze gegevens voor zover het ouderdomspensioen betreft, tevens weergegeven worden op basis van een pessimistisch scenario, een verwacht scenario en een optimistisch scenario, met de waarschuwing dat de uitkomsten van de projecties kunnen verschillen van de definitieve hoogte van de uiteindelijk te ontvangen pensioenuitkeringen
- Informatie over de werkgeverspremie en de werknemerspremie
- Informatie over garanties
- Voor zover van toepassing, informatie over de dekkingsgraad en
- Voor zover van toepassing, informatie over de ingehouden kosten.

In de concept AMvB wordt uitgewerkt welke informatie over reglementair te bereiken pensioenaanspraken verstrekt moet worden.

Verder geeft de concept AMvB (ook) weer welke informatie over de werkgevers- en werknemerspremie verstrekt moet worden. Het volstaat daarbij om de betaalde premie uit te drukken in een totaalpercentage van het salaris waarover pensioen wordt opgebouwd (de pensioengrondslag). Het is niet nodig een exacte premieverdeling voor elke deelnemer in euro's weer te geven.

De concept AMvB somt ook algemene eisen op waaraan een UPO moet voldoen. De UPO's voldoen daar grotendeels al aan. Nieuw is dat op het UPO elke wezenlijke wijziging ten opzichte van het UPO van het voorgaande jaar duidelijk wordt aangegeven. Hierbij kan men denken aan een wijziging van de reglementaire pensioenleeftijd, de franchise, het opbouwpercentage en de beschikbare premie, aldus de nota van toelichting.

Algemene Verordening Gegevensbescherming en pensioencommunicatie

Op 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna ook: AVG) in werking getreden. De AVG is een Europese verordening die rechtstreeks werking heeft in alle landen van de Europese Unie en die algemene regels stelt voor het verwerken van persoonsgegevens.

De pensioenuitvoerder moet passende maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de betrokkene alle informatie verkrijgt in een 'beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm', volgt uit artikel 12 lid 1 AVG.

Een pensioenuitvoerder die persoonsgegevens heeft verkregen moet op grond van de AVG de betrokkene de nodige informatie verschaffen. Daarbij kun je denken aan de

contactgegevens van de pensioenuitvoerder, de verwerkingsdoeleinden waarvoor de persoonsgegevens zijn bestemd, alsook de rechtsgrond voor de verwerking.

Deze informatie moet binnen een redelijke termijn, maar uiterlijk binnen één maand na de verkrijging van de persoonsgegevens, aan betrokkene verstrekt zijn.

Servicedocument Pensioenfederatie

In april 2017 heeft de Pensioenfederatie het '[Servicedocument Gegevensbescherming](#)' en in september 2017 de '[Guidance Verwerking Persoonsgegevens](#)' gepubliceerd.

Pensioenuitvoerders zullen stappen moeten zetten in het privacyproof maken van persoonsgegevensbestanden (in onder andere IT-systemen).

Disclaimer

Swalef streeft er naar de informatie correct en actueel te houden.

*Aan de informatie die is verstrekt kunnen echter geen rechten worden ontleend.
Swalef aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de inhoud en informatie.*